

ทิศทางการจัดการศึกษาของ มจร วิทยาเขตสุรินทร์: การพัฒนาความเป็นนานาชาติใน การจัดการศึกษาท่ามกลางกระแสการศึกษาข้ามชาติในประชาคมอาเซียน

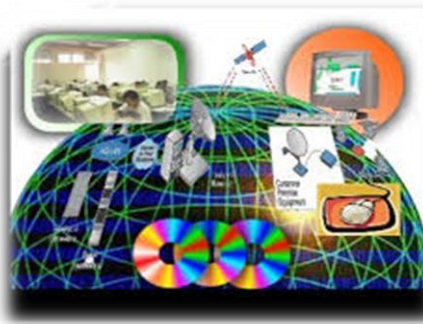
นายธนู ศรีทอง

ความนำ

การก้าวเข้าสู่ยุค
โลกาภิวัตน์และการรวมตัว
กันของประเทศในกลุ่ม
อาเซียนทำให้กิจกรรมของ
มวลมนุษยชาติโดยรวมทั้ง
ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิต
ของแต่ละภูมิสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง
รวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งในเชิง
บวกและเชิงลบ ด้านหนึ่งเป็นปรากฏการณ์ใน
เชิงบวกมีผลทำให้สังคมทุกภูมิภาคเกิดการ
รับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้านได้อย่างรวดเร็ว
และทั่วถึง อีกด้านหนึ่งเป็นปรากฏการณ์เชิงลบ
ทำให้สังคมเป็นทาสของวัตถุนิยม มีการ
แข่งขันแบบเอารอดเอาเปรียบกันอย่างรุนแรง
การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาท่ามกลาง
กระแสดังกล่าวจึงถูกคาดหวังว่าจะเป็น
กระบวนการที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาวิกฤติ
การต่าง ๆ ข้างต้น

ในระดับอาเซียนกำลังเกิดการแข่งขัน
ทางการศึกษาอย่างจริงจังเห็นได้จากนโยบาย
ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยความ
ร่วมมือของประชาคมอาเซียน กล่าวคือ การ
อุดมศึกษาในอาเซียนได้กลายเป็นภาคธุรกิจ

ขนาดใหญ่และไร้พรมแดน
เพื่อตอบสนองการเปิดเสรี
การศึกษาทั้งในกรอบ
อาเซียนและการค้าโลก
เป็นผลให้เกิดกระแสการ
แข่งขันในการให้บริการ
ด้านการศึกษา การ

เสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
ในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบัน
การอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ
มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกตามระบบและ
รูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกา
ทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก
ภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์
สิงคโปร์ มาเลเซีย และในประเทศที่ใช้ภาษา
ท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ไทย ลาว กัมพูชา
เวียดนาม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติ
และภูมิภาค สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็น
องค์การหนึ่งที่ต้องผลักดันตนเองให้อยู่รอด
ท่ามกลางกระแสการแข่งขันเพื่อให้บริการแก่
สังคมโดยการทำหน้าที่ช่วยแก้ไขปัญาและ
พัฒนาประเทศโดยรวม

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่หลักตามที่กำหนด
ไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๔๒โดยมุ่งดำเนินการในภารกิจ ๔ด้าน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือเป็นแหล่งรวมผลผลิตบุคลากรของประเทศในทุกสาขาวิชาชีพ ซึ่งถ้าหากบุคลากรเหล่านั้นเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพก็จะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการณ์ต่าง ๆ และพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งเจริญรุ่งเรืองสามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้อย่างเต็มกำลัง ด้วยเหตุนี้ การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิตของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะความเป็นนานาชาติทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดความเสื่อมถอย การอยู่รอดและการพัฒนาของประเทศโดยรวม

พัฒนาการจัดการศึกษาของ มจร วิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ (มจร วิทยาเขตสุรินทร์) ได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการในปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ตามมติประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๒/๒๕๓๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๑ มีมติเป็นเอกฉันท์ให้จัดตั้งขึ้นโดยมีชื่อว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตสุรินทร์” เป็น

วิทยาเขตที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน ๕วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตหนองคาย วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาเขตนครราชสีมา และ วิทยาเขตสุรินทร์ โดยวิทยาเขตสุรินทร์ มีเขตพื้นที่ติดกับประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา

กล่าวในด้านการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ได้เริ่มจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีครั้งแรกใน “คณะสังคมศาสตร์” เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๑โดยมีนิสิตที่เป็นพระภิกษุสามเณรรุ่นแรกจำนวน ๔๘รูป และได้มีพัฒนาการการจัดการศึกษาเรื่อยมาตามลำดับ โดยตั้งอยู่ที่วัดศาลาลอย (พระอารามหลวง) จังหวัดสุรินทร์

ต่อมา มหาวิทยาลัยฯ ได้รับพระราชบัญญัติรับรองสถานภาพความเป็นนิติบุคคลซึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐และในปี พ.ศ. ๒๕๔๒มหาวิทยาลัยฯ ทำให้มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์” โดยได้ย้ายการจัดการศึกษาจากวัดศาลาลอย (พระอารามหลวง) จังหวัดสุรินทร์ มาตั้งอยู่ที่สาธารณประโยชน์ป่าสักล้อมซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ประโยชน์จำนวน ๑๐๐ไร่ โดยตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๘บ้านโคกกระเพา

(ห้วยเสนง) ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์

หลังจากได้มีพระราชบัญญัติดังกล่าว
แล้ว ที่มหาวิทยาลัยฯ ได้
พยายามพัฒนาการจัด
ศึกษามาตามลำดับโดย
ยึดตามแนวนโยบายของ
พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์กรสถาปนา
มหาวิทยาลัยฯ ซึ่งมุ่งหวังเพื่อให้เกิดการศึกษา
พระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ
สามเณรและคฤหัสถ์ รวมถึงการยึดหลัก
ปรัชญาและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ได้แก่
จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับ
ศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม
เชื่อมโยงการเรียนรู้ในภูมิภาคและประเทศ
เพื่อนบ้านและมุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็น
ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับ
นานาชาติ ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยฯ เปิด
ดำเนินการผลิตบัณฑิตทั้งหมด จำนวน ๓คณะ
ได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
และคณะครุศาสตร์ โดยเปิดการเรียนการสอน
ในแต่ละระดับหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น ๖
สาขาวิชา ประกอบด้วย

ระดับปริญญาตรี จำนวน ๕
สาขาวิชา ได้แก่

๑. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
๒. สาขาวิชาสังคมศึกษา
๓. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
๔. สาขาวิชารัฐศาสตร์

๕. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ระดับปริญญาโท จำนวน ๑
สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีนิสิตจำนวน
ทั้งสิ้น ๕๒๒รูป/คน มีบุคลากร
ทั้งสิ้น ๖๗รูป/คน แบ่งเป็น
อาจารย์ จำนวน ๓๐รูป/คน
และตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพ
จำนวน ๓๗รูป/คน มีอาคาร
เรียนและอาคารบริการ รวมทั้งสิ้น จำนวน
๑๕หลัง^๑

ร่องรอยผลการดำเนินงานที่แสดงถึง ความเป็นนานาชาติ

เมื่อได้ศึกษาถึงผลการดำเนินงานด้าน
การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ จะพบได้
ว่ามหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการบางประเด็นที่
สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นนานาชาติ
อยู่บ้าง ซึ่งอาจจะมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความ
เป็นนานาชาติด้วยหรือไม่นั้นไม่ใช่ประเด็น
สำคัญ แต่สิ่งที่มหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินนั้น
เป็นสิ่งที่บ่งถึงความพยายามจะโดยตั้งใจ
หรือไม่ก็ตาม อย่างน้อยทำให้เห็นได้ว่าถ้า
มหาวิทยาลัยฯ มีนโยบายที่ชัดเจนในการ
พัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาติ ย่อมไม่ใช่เป็น
สิ่งที่เป็นไปได้ ร่องรอยโดยบังเอิญที่แสดง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, รายงานผลการตรวจสอบและประเมิน
คุณภาพการศึกษาภายใน วิทยาเขตสุรินทร์ ปี
การศึกษา ๒๕๕๖, เอกสารอัดสำเนา, หน้า ๗-๑๓.

ความเป็นนานาชาติดังกล่าว ได้แก่ (๑) การเปิดรับนิสิตชาวต่างประเทศให้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ (๒) การจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (๓) การจัดโครงการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม และ (๔) การทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในต่างประเทศโดยคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยฯ ดังจะได้อธิบายต่อไป

ในด้านนิสิตชาวต่างประเทศ ส่วนงานวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ได้เปิดรับนิสิตชาวต่างประเทศเพื่อเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีนิสิตจากหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศศรีลังกา ประเทศบังคลาเทศ และประเทศเนปาล เป็นต้น ซึ่งได้สำเร็จการศึกษาไปแล้วส่วนหนึ่งในปีการศึกษา ก่อน ๒๕๕๗ และกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยฯ ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ จำนวนทั้งสิ้น ๓๘ รูป โดยแบ่งเป็นชาวกัมพูชา ๒๕ รูป ชาวเวียดนาม ๑๒ รูป ชาวเนปาล ๑ รูป ชาวศรีลังกา ๑ รูป

ในด้านการทัศนศึกษาต่างประเทศ ส่วนงานสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ ได้จัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร บัณฑิตศึกษา ในต่างประเทศมาอย่างต่อเนื่องทุกปีในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐจีน เป็นต้น โดยมีกิจกรรมศึกษาจาริกวัฒนธรรม วิถีชีวิต แหล่งอารยธรรม และเสวนาแลกเปลี่ยนทรรศนะทางวิชาการเกี่ยวกับสถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น

ในด้านการจัดโครงการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม ซึ่งดำเนินการโดยสำนักวิชาการวิทยาเขตสุรินทร์ ได้มีการนำผู้บริหารคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยฯ เดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม โดยมีการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรม และบทบาทของวัดของประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนาม

ในด้านงานวิจัยในต่างประเทศ มีคณาจารย์กำลังทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลในต่างประเทศกัมพูชา จำนวน ๒ โครงการ

ร่องรอยแสดงความเป็นนานาชาติที่ปรากฏในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย

จากการศึกษาเอกสารแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ปรับปรุงครั้งที่ ๑พ.ศ. ๒๕๕๖พบว่า มหาวิทยาลัยฯ ได้วางยุทธศาสตร์และกำหนดกลยุทธ์ภายใต้กรอบแผนงาน ๔งาน ได้แก่ แผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา แผนงานวิจัย แผนงานบริการวิชาการ และแผนงานศาสนา

ศิลปวัฒนธรรม รวม ยุทธศาสตร์ ๒๖กลยุทธ์ และได้วางยุทธศาสตร์และกำหนดกลยุทธ์ภายใต้กรอบพันธกิจ ๕ด้าน ได้แก่ พันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านการบริหารจัดการ รวม ยุทธศาสตร์ ๒๖กลยุทธ์

สรุปร่องรอยที่แสดงถึงความเป็นนานาชาติที่ปรากฏในแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวพบว่า มียุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นนานาชาติ จำนวน ยุทธศาสตร์ ๖กลยุทธ์ ๙มาตรการ ๙โครงการ/กิจกรรม ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	มาตรการ	โครงการ/กิจกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน	กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของคณาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	มาตรการที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรสายวิชาการได้รับการอบรม สัมมนา ดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ	-โครงการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ
	กลยุทธ์ที่ ๖ พัฒนาวิทยาเขตให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา	มาตรการที่ ๑ ดำเนินการเปิดหลักสูตรพระพุทธศาสนานานาชาติ	-โครงการเปิดหลักสูตรพุทธศาสนา นานาชาติ

	ระดับชาติและ นานาชาติ	มาตรการที่ ๒ ดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์ภาษา	-โครงการจัดตั้งศูนย์ภาษา
		มาตรการที่ ๓ ส่งเสริมให้มีการ แลกเปลี่ยน คณาจารย์และนิสิต	-โครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนิสิตกับ สถาบันในภูมิภาคอาเซียน
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ ความรู้เพื่อเพิ่ม ศักยภาพการ วิจัยทาง พระพุทธศาสนา ระดับชาติและ นานาชาติ	กลยุทธ์ที่ ๗ พัฒนานักวิจัย และผลิตผล งานวิจัยด้าน พระพุทธศาสนา และสร้าง เครือข่ายความ ร่วมมือนักวิจัย หรือการวิจัย ระดับชาติหรือ นานาชาติ	มาตรการที่ ๒ สนับสนุนให้ คณาจารย์และ บุคลากรด้านการ วิจัยมีการผลิตผล งานวิจัยใน ระดับชาติหรือ นานาชาติ	-โครงการวิจัยด้านพระพุทธศาสนา หรือสาขาอื่นในระดับชาติหรือ นานาชาติ
		มาตรการที่ ๓ ส่งเสริมให้มีการทำ ข้อตกลงความ ร่วมมือทางด้านการ วิจัยในระดับชาติ หรือนานาชาติ	-โครงการเครือข่ายความร่วมมือ ทางด้านการวิจัยในระดับชาติหรือ นานาชาติ
	กลยุทธ์ที่ ๘ ส่งเสริมให้มีการ เผยแพร่ ผลงานวิจัยใน ระดับชาติหรือ นานาชาติ	มาตรการที่ ๒ จัด เวทีและสนับสนุนให้ คณาจารย์และ บุคลากรด้านการ วิจัยเผยแพร่ ผลงานวิจัย ระดับชาติหรือ นานาชาติ	-โครงการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ ผลงานวิจัยระดับชาติหรือนานาชาติ
	กลยุทธ์ที่ ๑๐ ส่งเสริมให้นำ	มาตรการที่ ๑ สนับสนุนให้	-กิจกรรมการสนับสนุนให้คณาจารย์ หรือบุคลากรด้านการวิจัยนำ

	ผลการวิจัยเข้า ประกวดใน ระดับชาติหรือนานาชาติ	คณาจารย์หรือ บุคลากรด้านการ วิจัยนำผลการวิจัย เข้าประกวดในเวที ระดับชาติหรือนานาชาติ	ผลการวิจัยเข้าประกวดในระดับชาติหรือนานาชาติ โดยสนับสนุนในด้านงบประมาณหรือ การพิจารณาความดีความชอบ
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การทํานุบำรุง พระพุทธรศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ชุมชนอย่าง ยั่งยืน	กลยุทธ์ที่ ๑๘ พัฒนาวิทยาเขต ให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ด้านพุทธ ศิลป์ประเพณี วัฒนธรรมไทยใน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และ นานาชาติ	มาตรการที่ ๓จัดทำ ระบบฐานข้อมูล และเผยแพร่ทั้ง ระบบภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ	-โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลและ การเผยแพร่

ประชาคมอาเซียนภายใต้กระแสการ เปิดเสรีทางการศึกษา

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ซึ่งมีสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ๑๐ ประเทศ มีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกนอกจากนี้ ประเทศในกลุ่ม

อาเซียนยังได้กำหนดให้มีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญ

ของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียน ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ตามที่ผู้นำ

อาเซียนได้ตกลงกันไว้ โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) ซึ่งประกอบด้วยข้อบทต่าง ๆ ๑๓ บท ๕๕ ข้อ อย่างไรก็ตามประชาคมอาเซียนมุ่งสร้างความร่วมมือใน ๓ เสาหลัก คือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) โดยเฉพาะในเสาหลักสุดท้ายด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน โดยอาเซียนได้ตั้งเป้าเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ โดยมุ่งหวังเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural

Community Blueprint) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๒) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ๓) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ๔) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ๕) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ ๖) การลดช่องว่างทางการพัฒนา^๑

จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้อำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และผู้แทนกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ด้านการศึกษา จำนวน ๕ นโยบาย ดังนี้ นโยบายที่ ๑ การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี ๒๕๕๘ นโยบายที่ ๒ การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

^๑<http://blog.eduzones.com/wigi/>
๘๑๘๘๐ คำนวนที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคนนโยบายที่ ๓ การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียนรวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียนนโยบายที่ ๔ การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสพการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆเพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานนโยบายที่ ๕การพัฒนาเยาวชนเพื่อ

เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน^๑

โลกาภิวัตน์มิได้นำมาซึ่งการค้าเสรีข้ามชาติแต่ลำพังหากยังนำเอาการศึกษาและอุดมศึกษาเข้าไปในฐานะสินค้าบริการด้วยการเจรจาตกลงมีการพิจารณาร่วมกันของสินค้าชนิดต่าง ๆ ร่วมกับการพิจารณาการอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะด้วย หลายประเทศที่มีการอุดมศึกษาก้าวหน้าได้มีแนวนโยบายใช้อุดมศึกษาเป็นประโยชน์ด้านการค้าระหว่างประเทศ และเป็นแหล่งรายได้ของประเทศ หรือของสถาบันของตน ด้วยการขยายตัวของเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศ บริการอุดมศึกษาข้ามชาติมีลักษณะพิเศษและแปลกใหม่ที่กลไกการค้ากับดูแลที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอ การแข่งขันจึงอยู่ในสภาพที่ไม่มีกติกาที่ดีและการกำกับดูแลไม่ทั่วถึง นำไปสู่สภาพการได้เปรียบเสียเปรียบที่ไม่ยุติธรรมสามารถเอารัดเอาเปรียบกันได้ ความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งระหว่างประเทศและสถาบันต่าง ๆ อาจเพิ่มขึ้นเป็นผลเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว หากพิจารณาความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยในประเทศเพื่อนบ้านเป็นตัวอย่าง จะเห็นว่า หลักการของการค้าเสรีภายใต้ระบบทุนนิยมที่มุ่งกำไรสูงสุดอาจได้ประโยชน์ในระยะสั้น เป็นรายได้ของผู้ที่เข้มแข็งกว่า แต่ในระยะยาวการที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในภูมิภาคหรือในโลกได้

^๑<http://blog.eduzones.com/wigi/>

ร่วมมือช่วยเหลือกัน สร้างความเจริญร่วมกัน ด้วยอริยาไยไมตรีน่าจะเป็นคำตอบที่ดีกว่าเป็นอันมาก^๑

กระแสการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษานับเป็นกระแสที่รุนแรงซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้ในสภาวะการณ์ที่อุดมศึกษาเป็นสินค้าบริการนี้ กลไกตลาดที่ตั้งอยู่บนฐานของกำไรและผลประโยชน์จึงเป็นหลักสำคัญที่กำกับข้อตกลง ขณะเดียวกันก็มีกระแสที่ไม่เห็นด้วยคู่ขนานกันไป องค์การยูเนสโกและที่ประชุมในวงการอุดมศึกษาหลายแห่งได้แสดงจุดยืนที่แตกต่างออกไป คือเห็นว่าการอุดมศึกษามีส่วนอยู่ไม่น้อยที่นำไปสู่ประโยชน์ของสังคมโดยรวมหากเป็นสินค้าที่ต้องถือว่าเป็นสินค้าสาธารณะไม่ใช่สินค้าเอกชนที่มุ่งประโยชน์ของปัจเจกชน การอุดมศึกษาข้ามชาติควรเป็นการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อใช้วิชาการขั้นสูงในการพัฒนาประเทศต่างๆ ร่วมกัน การขยายตัวของระบบอุดมศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของระบบความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ ได้เพิ่มบทบาทของการค้าเสรีด้านบริการอุดมศึกษาและการอุดมศึกษาข้ามชาติทั้งด้านปริมาณ ความหลากหลายและความสลับซับซ้อน ข้อตกลงเปิดการค้าเสรีเป็นการตกลงด้วยสนธิสัญญาระหว่างประเทศจึงมีถ้อยคำและกระบวนการที่มีความหมายจำเพาะ ยากที่จะ

เข้าใจทั้งยังมีรูปแบบใหม่ๆ เช่น การศึกษาทางไกลผ่านระบบสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต การเปิดสาขาในต่างประเทศ การร่วมลงทุน และการให้สัมปทานเครื่องหมายการค้าและระบบการเรียนการสอน เป็นต้น กฎระเบียบและกลไกกำกับดูแลซึ่งมีอยู่แต่เดิมไม่ครอบคลุมการบริการการศึกษาในรูปแบบใหม่เหล่านี้ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจึงยังคาดการณ์ได้ไม่ชัดเจน นอกจากนั้นการเจรจาทำข้อตกลงยังเป็นการเจรจาในแนวกว้างสำหรับสินค้าหลายชนิดและอุดมศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสินค้าบริการ การเตรียมข้อมูลและเหตุผลในการเจรจาจึงกระทำให้รอบด้านได้ยากยิ่งในสภาพที่การเจรจาต้องกระทำเป็นการลับด้วยแล้วโอกาสเกิดผลกระทบที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าหรือไม่ได้เตรียมความพร้อมจึงมีความเป็นไปได้สูงมากสำหรับประเทศไทย พัฒนาการของอุดมศึกษาได้ก้าวหน้าไประดับหนึ่งแล้วแต่ยังต้องเร่งการพัฒนาต่อไป อุดมศึกษาไทยมีฐานะเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคผลทางบวกของการเปิดเสรีทางการค้าคือเป็นโอกาสในการกระตุ้นและเร่งรัดการพัฒนาอุดมศึกษาไทยทั้งในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาที่มุ่งความครอบคลุมและเข้าถึงของประชากรและการพัฒนาด้านคุณภาพรวมทั้งความลึกซึ้งของศาสตร์และเทคโนโลยีทันสมัย ขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสการสร้างแหล่งรายได้ของสถาบันและเป็นแหล่งรายได้ของประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศ ผลกระทบ

^๑ จรัส สุวรรณเวลา, *ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑, หน้า ๖๐-๖๑.

ที่ไม่พึงประสงค์อาจเกิดขึ้นได้จากการถูกเอารัดเอาเปรียบและการให้บริการที่ด้อยคุณภาพ ตลอดจนการด้อยความสามารถในการแข่งขันของสถาบันของไทยเนื่องจากระบบที่ขาดประสิทธิภาพและความคล่องตัวรวมทั้งความจำกัดของทุน กระแสอุดมศึกษาจากต่างประเทศยังอาจนำวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ซึ่งมีทั้งด้านบวกด้านลบซึ่งต้องการการรับมืออย่างมียุทธศาสตร์ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่งของการบริการข้ามชาติคือการให้บริการข้ามแดนที่สามารถขยายตัวได้มากโดยใช้การสื่อสารทางไกลและระบบอินเทอร์เน็ตแต่ส่งผลให้การกำกับดูแลกระทำได้ยากหรือกระทำไม่ได้ต้องหากกลไกใหม่ในการประกันคุณภาพ การรับรองวุฒิ และการรับรองสถาบันที่ให้บริการยังมีสถาบันที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศให้บริการในรูปแบบนี้เพื่อมุ่งหารายได้และสภาพสังคมนิยมใบประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรจากต่างประเทศ ความสลับซับซ้อนในประเด็นนี้ยิ่งมีมากขึ้น รูปแบบที่สองคือการไปรับบริการในต่างประเทศและการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในสถาบันภายในประเทศ การดำเนินการในรูปแบบนี้ค่าเล่าเรียนย่อมสูงเป็นภาระทางเศรษฐกิจมากขึ้นและมีผลกระทบต่อความเสมอภาค โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส สำหรับประเทศเพื่อบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ แนวคิดเชิงการค้าที่มุ่งหากำไรน่าจะมีผลเสียในระยะยาว จึงควรเน้นการร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างประเทศ รูปแบบที่สามคือการเข้าไปเปิดกิจการค้าด้านบริการอุดมศึกษาใน

ต่างประเทศกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในลักษณะต่างๆ การเพิ่มการแข่งขันอาจนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพแต่อาจเกิดสภาวะการอยู่รอดของผู้ชนะ และการสูญพันธุ์ของผู้แพ้ สถาบันอุดมศึกษาที่ไม่สามารถแข่งขันได้อาจต้องปิดกิจการลง รูปแบบที่สี่คือการเคลื่อนย้ายของบุคคลต่างสัญชาติเมื่อเกิดขึ้นโดยเสรีอาจเกิดประโยชน์จากการมีทรัพยากรบุคคลเพิ่มขึ้นเพื่อเสนอความจำเป็นหรืออาจเกิดภาวะสมองไหลออกเกิดความยากลำบากในการกำกับดูแลการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภคบริการวิชาชีพและการวางแผนกำลังคน จุดอ่อนในระบบจัดการอุดมศึกษาของไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาข้ามชาติ ได้แก่ ๑) การเข้าถึงและความเสมอภาคในโอกาสเข้าสู่อุดมศึกษาตามความสามารถยังมีอย่างจำกัด ประชาชนจำนวนมากยังมีฐานะยากจนแม้ว่าจะมีสมองดีและมีความประสงค์จะเรียนระดับอุดมศึกษาแต่ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงสามารถเข้าถึงอุดมศึกษาได้ ๒) คุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพยังด้อยทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับบริการข้ามชาติ กลไกการรับรองคุณภาพ การรับรองสถาบันการศึกษา การรับรองวุฒิการศึกษา และการคุ้มครองผู้บริโภคยังขาดประสิทธิภาพ ๓) การขาดข้อมูลข่าวสารและการตื่นตัวของระบบอุดมศึกษาไทยที่จะปรับตัวให้ทันกับกระแสที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ๔) การขาดความสามารถและความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนของระบบบริหารอุดมศึกษา

ตลอดจนทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง^๑ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเปิดเสรีการค้าบริการทางการศึกษาซึ่งเป็นผลประการหนึ่งของกรอบความตกลงทางกฎหมายของความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade – in – Services: GATS) อาจส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยไม่มากนักน้อยสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งอุดมด้วยภูมิปัญญาของชาตินั้นควรจะเตรียมรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนมีข้อเสนอแนะและคำตอบที่เป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการกับอุดมศึกษาให้สมกับเป็นผู้นำทางความคิดของสังคมเพื่อสามารถพาประเทศชาติให้รอดพ้นจากการคุกคามในรูปแบบใหม่ของธุรกิจการศึกษา (educational business) ประเด็นที่น่าสนใจคือมหาวิทยาลัยจะจัดการศึกษาในส่วนที่ควรเป็นประโยชน์ของสาธารณะ (public interest) ได้อย่างไรโดยไม่ให้ธุรกิจการศึกษาส่งผลกระทบในเชิงคุณภาพและปรัชญาทางการศึกษา ผลกระทบหนึ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ทำความตกลงไปแล้วคือเรื่องของการเรียนการสอนในโรงเรียนนานาชาติ การฝึกอบรมระยะสั้น และอาชีวศึกษา เป็นต้น เพราะการตกลงที่อาจขาดการป้องกันผลกระทบในระยะยาวที่ดีพอสิ่งที่น่าจะเป็นประเด็นสำคัญคือการศึกษา

ระดับอุดมศึกษาจะหาทางป้องกันในเรื่องความตกลงต่างๆ อย่างไรจึงจะเป็นผลดีในภาพรวมของประเทศเพราะปัจจุบันประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มที่จะทำความตกลงเปิดเสรีระดับภูมิภาคและระดับทวีป (regional trade area) ซึ่งรวมเขตการค้าเสรีระดับทวีป (bilateral free trade area: FTA) เพราะจะได้ผลประโยชน์มากกว่าการเจรจาพหุภาคีในการต่อรองกับประเทศที่ด้วยกว่าและมีการเตรียมในเรื่องดังกล่าว^๒

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันถือเป็นสินค้าสาธารณะ (public goods) ที่ประชากรโลกจากทุกประเทศสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาได้อย่างเสรีโดยไม่มีขีดจำกัดอันเนื่องมาจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของระบบเทคโนโลยี และกลยุทธ์การบริการทางการศึกษาที่หลากหลาย ในรูปแบบ e-Learning, Distance Learning หรือการขยายวิทยาเขตขนาดเล็กของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอื่น กอรปกับสังคมไทยให้ความสำคัญกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีด้านสินค้า การบริการ แรงงานฝีมือ และการลงทุน ดังนั้น ระบบอุดมศึกษาไทยควรเตรียมขับเคลื่อนการปรับตัวในทุกมิติโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะเน้นส่งเสริม

^๑ ศ.ดร.จรัญ ฟูลากรณมมหาวิทยาลัย
อนาคอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรี
ข้ามชาติ, (กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์, ๒๕๔๘), หน้า
๑๓-๑๔.

^๒ ธีระพร วีระถาวร, บทความการจัดการ
การศึกษานานาชาติ, (ม.ป.ท.: ๒๕๔๘), หน้า ๑๔๕-
๑๖๑.

สนับสนุนในประเด็นหลัก อาทิ (๑) การสร้างเสริมคุณภาพหลักสูตรด้วยกลไกกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาผ่านระบบ CHE QA online และการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงเข้าสู่ระบบเกณฑ์คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ educational criteria for performance excellence ซึ่งมีตัวอย่าง EdPEx (๒) การส่งเสริมระบบกำกับดูแลอุดมศึกษาโดยให้อิสระในการบริหารจัดการ (autonomy) แก่สถาบันอุดมศึกษา โดย คำนึงถึง การตรวจสอบได้ (accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา (๓) ระบบสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและงานสร้างสรรค์ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงการแข่งขันและสนับสนุนการเงินอุดมศึกษาผ่านรูปแบบกองทุนเพื่อยืมเงินเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ต้องดำเนินการคู่ขนานกันโดยมุ่งเน้นให้จัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพขาดแคลนหรือสาขาวิชาที่เป็นไปตามแผนพัฒนากำลังคนและความต้องการของประเทศ (๔) ส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ที่เป็นนักวิชาการสายวิชาชีพให้เข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.) รองศาสตราจารย์ (รศ.) และศาสตราจารย์ (ศ.) โดยระบบประเมินผลงานวิจัย บริการวิชาการ สร้างองค์ความรู้และตำราที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาควรดำเนินการให้สอดคล้อง

กับนโยบายรัฐ สังคม เศรษฐกิจ โดยการกำหนดอัตลักษณ์ให้ชัดเจนว่ามุ่งหมายที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิต หรือกลุ่มสถาบันเฉพาะทางหรือกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยเพื่อแสดงการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้ชัดเจน นอกจากนี้ควรมีทิศทางที่ชัดเจนในบทบาทการวิจัยและสามารถนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี ผลงานสร้างสรรค์ใช้เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property) เพื่อสร้างวงจรรายได้ของสถาบัน ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงทั้งองค์ความรู้และทักษะการปฏิบัติงานได้จริงสอดคล้องตามความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตโดยการจัดหลักสูตรแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (work-integration learning) รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายอุดมศึกษาในประเทศและเครือข่ายอุดมศึกษาระดับนานาชาติเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผลงานวิจัย ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี คณาจารย์ และนักศึกษา^๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะเป็นองค์กรหนึ่งในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาลได้พยายามพัฒนา

---

^๑สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, จดหมายข่าวสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๘๖ ประจำวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖, (ม.ป.ท. :๒๕๕๖), หน้า ๓.

องค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นที่
ยอมรับของสังคมทั้งในระดับชาติและระดับ
นานาชาติ โดยดำเนินการให้เป็นไปตาม
วิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับหลักปณิธานและ
ปรัชญาของมหาวิทยาลัยซึ่งได้กำหนดไว้ใน
แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-
๒๕๕๙) ความว่า “มุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยให้
เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับ
นานาชาติ โดยจัดการศึกษาและพัฒนาองค์
ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้นำไปสู่
การพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน” โดย
ความมุ่งหวังดังกล่าวมีการดำเนินการโดยผ่าน
พันธกิจของมหาวิทยาลัยในแต่ละด้าน ดังนี้
๑) มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตและบุคลากรที่ผ่าน
การศึกษาอบรม เป็นผู้มีความรู้ มี
ปฏิบัติน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้าน
จิตใจและปัญญา มีโลกทัศน์กว้างไกล มี
ความสามารถและทักษะในการแก้ปัญหา มี
ศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและพัฒนา
สังคม ๒) มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้
ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้าน
พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความรู้ใหม่ในการ
พัฒนามนุษย์สังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่
ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการ
สร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ของนักวิจัยให้นำไปสู่ความเป็นสากล ๓)
มุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่
หลากหลาย มีการบริการหรือบริหารเพื่อให้

พัฒนาพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณภาพชีวิต
และความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่น
ในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
แก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการ
เรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่าง
พุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ ๔)
มุ่งเสริมสร้างการศึกษาผสมผสานทาง
วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลก
ด้านพระพุทธศาสนาโดยการทะนุบำรุงและ
อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยเป็น
รากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อ
นำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรม
และการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมี
เอกลักษณ์และศักดิ์ศรี เพื่อเป็นการสร้าง
วัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิด
ขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม ๕) ปรับปรุง
โครงสร้างองค์กร กฎระเบียบ การบริหาร และ
พัฒนาบุคลากรให้เกิดการบริหารการ
เปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักการบริหารจัดการ
อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล^๑

---

^๑มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย,แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาฉบับที่ ๑๑(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙),
(ม.ป.ท. : ม.ป.พ. อัดสำเนา, หน้า ๔๖-๔๗.

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาของไทยมีความจำเป็นต้อง
เปิดเสรีทางการศึกษาอันเนื่องมาจากกระแส
โลกาภิวัตน์และการรวมตัวเป็นประชาคม
อาเซียนในปีพ.ศ. ๒๕๕๘ ทั้งในด้านการเมือง
ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมซึ่งประเทศไทย
ได้ประกาศ ปฏิญญาสากลต่อชาวโลกว่าจะ
สร้างคนไทยให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ โดยเน้นในเรื่องการ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก กล่าวอีกนัย
หนึ่ง เป็นความท้าทายสถาบันการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาของไทยในการสร้างความเป็น
มาตรฐานสากลเพื่อแข่งขันในการให้บริการ
ด้านการศึกษา กับนานาชาติ

(อ่านต่อฉบับหน้า)